

JUTRANJE NOVOSTI

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan zjutraj, izvenjsi ponedeljke.
Mesečna naročnina:
v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon št. 213
Brzojavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.
Upravništvo: Marjin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Plačano do:
P. n. Vseučiliška knjižnica
Obvezni izvod.
Pavšalni franko.
Ljubljana.
Oglasi po tarifu. Sprejemajo
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
Račun pri poštnem č.k. uradu št. 13.238.

Naša valuta.

Vprašanje, kakšno vrednost ima naš denar doma in na tujem, je dandanes največje važnosti za vse prebivalstvo. Najbolji dokaz za to je zanimanje vseh slojev prebivalstva za vsakodnevno vrednost našega denarja. Kdo se je pred vojsko izpoznal na borzo in koga je zanimalo borzno poslovanje? Dandanes pa se šolarji, iz šole grede, vpiljo, da je dinar skočil, ali da je padla lira. Da ne govorimo o trgovcih in obrtnikih, katerih eksistenca je odvisna od izprememb na denarnem trgu, se zanimali danes za vrednost denarja s strahom v srcu vsak uradnik, vsak delavec vsake gospodinjice, ker jih sila hudih časov sila, da skrbno obračajo svoje pičle dohodka. Oni delajo v majem svojo gospodarsko politiko.

Lahko rečemo, da si vsi sloji prebivalstva žele iz srca, da bi mi končno prišli z denarjem do kakšne stalnosti in da bi ljudje vsaj približno mogli vedeti, kako naj ravna s svojim premoženjem. Večni strah, da izgubi denar svojo vrednost, ubija v ljudeh vsako veselje do dela in vsak zmisel za varčnost. Kdo pa bo delal in hramil, če ne ve, kaj mu prinese prihodnji dan? Ljudje so tudi izgubili dober del svoje vere v denar, ker se je po krivdi in nemarnosti tistih, ki so bili poslanci iz naših krajev v prvi in drugi skušnji, zamenjal naš denar tako, da so ljudje prišli in z njimi vsi tostrihan Save izgubili tridesetino svojega premoženja. Mesto da bi se bili poslanci iz slovenskih krajev trudili na vso moč za rešitev kroge, so v svoji nepreudarnosti po Beogradu celo licitirali z našo krono na vzduh, češ, nič ni vredna, preveč je, če daste za deset kron en sam dinar. Taki krivi preproki so to žalostno modrost celo pri nas prodajali v javnosti, dokler jih ni nagnal v kot naš častiljivi in prednamni dr. Ivan Tavčar. V takih razmerah smo pravzaprav lahko zadovoljni, da so v Beogradu bili pametnejši od tedanjih slovenskih, narodnih zastopnikov, ter so se odločili vsaj za zameno en dinar proti štirim kronam. Treba je pribiti, da je krivda za gospodarsko nesrečo, ki nas je zadela radi valute in nas še danes tepe s strašno dragino, začel pri tistih slovenskih poslancih, ki so se dobričkali v Beogradu na škodo svojih rojakov. Držno čelo mora imeti tisti slovenski politik, ki je trpel dve leti mesarjenje našega denarja, pa hode danes od našega trgovca, uradnika, obrtnika, delavca in privratnega nameščence, da mu izkaže zaupanje ter ga zopet voli za poslanca.

Pri nesrečni zamenjavi naše krone je borej začela padati vrednost našega denarja. Od tedaj je začela rasti tudi strašna pošast dragine, ki uničuje cele sloje našega poštenega slovenskega prebivalstva, telesno in duševno. Danes oni politiki, ki so s svojimi prijatelji zavozili našo valuto, licemerno obračajo oči in pišejo o dragini za vsako jutro nanovo. Toda v tem zdihovanju leži binavstvo. V resnici pa jim je prav, da je padel dinar, ker bi radi za nesrečo, ki so nam jo pripravili sami, delali sedaj odgovorne novega finančnega ministra in njegovo stranko, ki se vestno trudi, da prepreči katastrofo, zakrivljene in povzročene od nesrečnih eksperimentov gospoda Plavšiča in njegovega ministrskega šefa.

Vso zadnjo jesen tja do decembrske zime je delal pomočnik finančnega ministra Kumanudija, znani bankir iz Zagreba, gospod Plavšič posebne vrste valutno politiko. Priznati se mora, da je znal dobro slepomišti. S svojimi frazskimi govorancami je preveril dolgo vrsto poštenih ljudi, tako med trgovskimi kakor tudi med drugimi sloji. Pripravil je ljudi, da so verjeli celo tako daleč, da so globoko pod ceno za težke izgube prodajali svoje blago, češ, kupili boste s skupnikom novo blago cenejši in imeli isto množino. Kako brkko so bili vsi ti trgovci, industrijanci, obrtniki kaznovani za svojo dobro vero! Gospod Plavšič si je vzel naše drago izposojene dolarje, metal jih je pod vrednostjo na trg cele tedne po bankah svoja zaupanja, ter res nagnal dinar na lepo višino. Tuj denar je padel v vrednosti. Lepa borzna poročila smo čitali in se veselili, da stane lira samo deset in pol kron. Ti njegovi manevri so na drugi strani spravili v največjo nevarnost tiste trgovce in obrtnike, ki delajo s kreditom. Njih tirjavje v lirah, frankih, švicah kronah so naenkrat iz-

gubile polovico vrednosti. Ko pa je trgovec, ki je rabil valute za novo blago šel v banke, da kupi tuje denarje na borzi, kakor je predpisano, je mož šele zvedel, da so na borzi pač vsak dan na papirju nizki kurzi, toda nič tujega denarja. Cele tedne, cele mesece se je trgovec pehal radi valut za kupčijo. Vse brez uspeha! Gospod Plavšič je dal odborom ukaze, da ne smejo dajati sploh nobenih nakupnih dovolj za devize in valute. Trgovina je imela torej res grozne čase.

Slaba politika gospoda Plavšiča je imela kratko srečo. Amerikanske dolarje je hitro razmetel, novih ni dobil. In dasi trgovec ni smel cele mesece nič kupiti v tujini ter tudi svojih dolgov ni smel plačati tako, da je izgubil svoje dobro ime v tujini, so se lažni kurzi g. Plavšiča sami začeli rušiti. Že začetkom decembra je odpovedala njegova akcija. Pokazal se je bankrot njegove komedije. Vsi strokovnjaki, ki so dobili pogled v njegovo pogrešno poslovanje so vedeli, da je polom Plavšičade nelzogluben in da naš valuti preti katastrofa.

Pred izvršitvijo rapalske pogodbe.

SEJA PARITETNE KOMISIJE. — ITALIJANSKI FAŠISTI IN POGODBA. — SAMOSTOJNA REŠKA DRŽAVA.

Beograd, 14. febr. (Z) Sinoči je imel ministrski svet sejo, na kateri so razpravljali o izvedbi rapalske pogodbe in o st.-margheritskih konvencijah. Seje sta se udeležila tudi poslanika Nešić in dr. Rybář. Nešić je poročal vladi o stanju jadranskega vprašanja, dr. Rybář pa o nekaterih zadevah, ki so v ozki zvezi z izvedbo rapalske pogodbe, in o izpraznitvi tretje cone.

Beograd, 14. febr. (Z) Mešana komisija za izvedbo st.-margheritskih konvencij ima važne seje o zadevnih vprašanjih. Kakor hitro dobi od vlade potrebna navodila, odpotuje v Opatijo.

Beograd, 14. febr. (Z) Danes dopoldne je bila v ministrskem predsedništvu seja paritetne komisije za izvedbo evakuacije tretje zone po Italijanih in njene zasedbe po naših četah.

Rim, 14. febr. (Izv.) Veliki fašistovski svet je pod predsedstvom min. predsednika Mussolinija poslal pozdra-

Pametni, stari naš Pašić je pogl komedianta. Finančno krmilo je k sreči prišlo v nove krepke roke g. Stojadinovića. Novi finančni minister je za tri vse krive coprnje g. Plavšiča in začel težavno nujno potrebno rešilo akcijo. Strašnih posledic Plavšičeve gospodarske kopenikade za nekaj časa ni bilo mogoče preprečiti. Rane je bilo treba izžgati in potem pričeiti z zdravljenjem. Dinar je moral v globino vsled Plavšičevih grehov. Tako silno so narasle s silo zadrževane potrebe po tujih plačilnih sredstvih. Vse je kupovalo in se krilo za dolgove. To je g. Stojadinović napovedal ob svojem nastopu kot neogibno zlo. Doživeli smo res dva tedna strašnega ponižanja našega denarja, ali samo trenutno. G. Stojadinović ni izgubil miru in hladnokrvnosti. Dne 21. januarja je šel dinar sprva počasaj, potem pa vedno odločnejše in krepkejši navzgor na višino, ki odgovarja našemu gospodarskemu položaju.

Nesrečo smo prestali. Težka škoda pa naj bi svarilo za bodočnost. Naša država naj prepušča finančne posle samo resnim in izkušenim rokam.

ve »neodrešenim« Rečanom in Dalmatincem, ki jih je morala fašistovska Italija »žrtvovati« na podlagi rapalske pogodbe. Istočasno zagotavlja fašistovski svet reškim in dalmatinskim bratove večno pomoč in podporo fašistovske vlade. To resolucijo so sprejeli fašisti stoji in enoglasno. Za njo je glasoval tudi g. Mussolini.

Rim, 14. febr. (Izv.) Pogajanja med delegacijo reških trgovcev z min. predsednikom Mussolinijem in z merodajnimi finančnimi krogi so dovedla do sledečih sklepov: Italijanska vlada garantira za ugoden uspeh posojila, ki ga naša reška država potom občinske hranilnice v korist reških trgovcev. Občinski hranilnici se dovoli še drugo posojilo v znesku treh milijonov lir. Blagovni železniški tarifi za in v Reko se uredijo tako, da ne bo trpelo reško pristanišče.

Volilne priprave.

Beograd, 14. febr. (Z) Jutri priredi Narodna radikalna stranka velik shod v hotelu »Pariz«, na katerem se bodo določile kandidature za mesto Beograd in se bo sestavila definitivna lista Narodne radikalne stranke. Shoda se udeležijo tudi predsednik vlade Nikola Pašić.

Beograd, 14. febr. (Z) Doslej je v Beogradu vpisanih v volilne imenike 18.609 oseb. Ker odpade na mrtve približno 600 oseb, ostane v volilnem imeniku vpisanih nad 18.000 oseb. Največje število volilnih upravičencev ima volišče v osnovni šoli pri saborni cerkvi, namreč 955, najmanjše pa volišče v kavarni Jagodina (297). Zanimivo je, da je število volilnih upravičencev za volitve v konstituanto znašalo v Beogradu 13.508, tako da je sedaj število volilcev naraslo za 5000 oseb.

Beograd, 14. febr. (Z) Od vseh kandidatih list v Beogradu je bila doslej predložena sodišču in potrjena edinoje demokratska, čije nosilec je Ljuba Davidović, predsednik demokratske stranke.

Novi Sad, 14. febr. (Z) Vodstvo madžarske stranke je danes izdalo nov proglas na vojvodinske Madžare, v katerem obširno pojasnjuje, zakaj se je

madžarska stranka odločila, da se ne udeležijo volitev v narodno skupščino.

Novi Sad, 14. febr. (Z) Dasi madžarska stranka v svojem proglasu poudarja, da se ne bo udeležila volitev v narodno skupščino, se pristaši Stojana Protića še vedno pogajajo z njo in agitirajo med Madžari v somborskem, subotičkem in novosadskem volilnem okrožju in v Banatu. Protičević upajo, da bo velik del Madžarov glasoval zanje, in so zaradi tega precej optimistično razpoloženi.

Subotica, 14. febr. (Z) Bunjevačko-šokačka stranka v Subotici je za nosilca svoje kandidatne liste določila duhovnika Blaška Rajčica.

Sarajevo, 14. febr. (Z) Včeraj je vodstvo hrvatske ljudske stranke izdalo komunique, v katerem objavlja sporazum z dr. Pavičevićem, ki je izstopil iz hrvatske težačke stranke. Dosegel se je sporazum tudi z neodvisno delavsko stranko, ki bo nastopila pri volitvah v narodno skupščino pod imenom »Slojni Hrvati, seljaki i radnici«. Nosilec liste v Sarajevu je dr. Pavičić, v Banji Luki pa Stjepan Bajčić. V tuzlanskem okrožju je za nosilca liste določen neodvisni delavec Božo Petrović.

KRALJ ALEKSANDER NA UNIVERZI.

Beograd, 14. febr. (Z) Kralj Aleksander je danes posejil v spremstvu dežurnega pobočnika in maršala dvora kliniko medicinske fakultete na Vračaru in si ogledal vse prostore in naprave. Profesorski zbor je vladarju vse razkazal in mu pojasnjeval razvoj in napredek te mlade fakultete.

KOMISIJA ZA NARODNE MANJŠINE.

Beograd, 14. febr. (Z) Na zasedanju komisije za narodne manjšine, ki zboraše od 17. do 20. t. m. v Bruslju, zastopa naše udruženje Društva narodov tajnik v ministrstvu za zunanje stvari Stepanović.

Anglija in zasedba Poruhrja.

VAZEN GOVOR BONAR LAW. — ANGLIJA OSTANE NEVTRALNA. — ZANIMIVE IZJAVE LORDA GREYA.

London, 14. febr. (K) V spodnji zbornici je danes izjavil bivši ministrski predsednik Asquith, da je bil vedno udan prijatelj Francije. Vendar pa mora izjaviti, da po njegovem mnenju večina angleškega naroda, in naj še tako sočustvuje s Francozi in naj še tako malo zaupa poštenosti Nemčije, iz vsega srca odobrava sklep angleške vlade, da se ne udeleži pustolovščine v Poruhrju. Min. predsednik Bonar Law je izjavil jasno, da, ako bi Anglija odklonila udeležbo na operaciji v Poruhrju, se to ni morda zgodilo zaradi tega, ker se ji ni zdelo pravično, izvajati pritisk na Nemčijo, ampak zato, ker je bila prepričana, da ta pritisk ne bo mogel imeti ugodnih posledic. Bonar Law je dejal nadalje, da je bil prepričan, da bo Francija z zasedbo Poruhrja nekaj storila, kar mora biti usodepolno ne samo za Nemčijo, ampak tudi za Francijo samo. To se je tudi zgodilo. Govornik ne vidi nobene svetle točke. Francoska vlada se je obvezala na svoj načrt in je sedaj primorana, da ga izvede. Anglija ima še vedno svoje čete v Kölnu, toda on, Bonar Law, ne ve, ali bo mogoče pustiti jih tamkaj še dolgo. Vprašanje še ni akutno, bo pa morda postalo. Francoska ali pa nemška vlada bo onemogočila angleškim četam, da še nadalje ostanejo v Kölnu. To bi bila velika nesreča. Dokler ostanejo angleški vojaki ob Renu, je Anglija v stikih z dogodki, dasi ne more vnaprej preračunati vsakega preokreta. Bilo bi zelo obžalovati, ako gre antanta h koncu, kajti do tega mora

koncem koncev priti, ako Velika Britanija umakne svoje čete iz te nemške pokrajine. Ministrski predsednik je dostavil, da še vedno upa, da se bo kaj pripetilo, kar bi Angliji omogočilo, da z upom na uspeh intervenira.

Po ministrskem predsedniku Bonar Lawu je izjavil član delavske stranke Buxton, da ima vtis, da angleška vlada na tihem podpira cilje francoskega imperijalizma v zapadni Evropi, da tako doseže qui pro quo glede ciljev angleškega imperijalizma na bližnjem vzhodu.

London, 14. febr. (K) V zgornji zbornici je imel bivši zunanji minister lord Grey govor, v katerem je odobral, da se Anglija ne udeležiti zasedbe Poruhrja. Vzrok obstoječih težkoč tiči v tem, da se Francija boji za svojo varnost. Ako bi se sklenila angleško-ameriška garancijska pogodba, bi mogli Francija in Anglija obravnavati vprašanje vojnih odškodnin z zgolj gospodarskega vidika. Grey je nadaljeval: Vzemimo, da Francija l. 1871. ne bi bila plačala vojne odškodnine, ki ji jo je naložila Nemčija. Ali more kdo misliti, da bi bili Nemci drugače postopali, kot danes Francozi? Ali more danes kdo trditi, da je Nemčija napela vse krpilje, da bi preprečila padec svoje valute in da bi njeni državljani spravili svoj denar v inozemske banke? Ako si stavimo ti dve vprašanji in na nji odkritosrčno odgovorimo, kako se more potem reči, da vodijo francosko akcijo v Poruhrju nerazumljivi motivi?

Politika g. Stambolijskega.

VAŽNI SKLEPI ZEMLJORADNIŠKE STRANKE. — MINISTRA TOMOV IN MANOLEV IZKLJUČENA. — RAZPUST SOBRANJA? — NOVE VOLITVE.

Sofija, 14. febr. (Z) Ministrski predsednik Stambolijski sedaj odkrito nastopa proti ministrom Turakovu, Tomovu in Manolevu, ki so delovali proti Stambolijskemu in proti zemljoradniški stranki. Njihovo rovarjenje je predsednika vlade, kakor tudi velik del stranke dovedlo do tega, da se odloči za gotove korake proti njim. Zato je Stambolijski včeraj sklical sejo vrhovnega sveta zemljoradniške stranke, ki je trajala pozno v noč. Kasneje je bil objavljen sklep, da se dosedanj finančni minister Turakov, vojni minister

Tomov in poštni minister Manolev izključijo za vedno iz zemljoradniške stranke. Kot vzrok se navaja njihovo delovanje v škodo državnih in zemljoradniških interesov in na rovaš njihovega koristoljublja. Sklep je bil soglasno sprejet. Del poslancev je po glasovanju zahteval, naj se iz stranke izključeni ministri stavijo pred vojno sodišče. Na seji vrhovnega sveta zemljoradniške stranke so nadalje sklenili, naj se sobranje razpusti in odredi nove volitve. Razpust parlamenta bo najbrže objavljen med 20. in 25. februarjem.

USODA BOŽIDARJA SEVERJA.

Beograd, 14. febr. (Z) Madžarska vlada je včeraj sporočila našemu zunanjemu ministrstvu, da izpusti iz zaporov člana naše razmejivne komisije Božidaria Severja, kakor hitro izpuste naša oblastva dr. Jurja Vargo, ki je bil obsojen v Subotici radi vohunstva. Madžari zahtevajo tudi, naj se izpusti na svobodo Julij Ignacz, ki so ga obsojili na ječo kot sokrivca dr. Varge, in Istvana Fabiana, ki je bil pred kratkim prijet v Subotici kot madžarski vohun, a še ni obsojen.

PODPOLKOVNIK GOJKOVIĆ ARETIRAN.

Beograd, 14. febr. (Z) Včeraj je dospel semkaj z Dunaja pehotni podpolkovnik Vojislav Gojković, katerega je vojno sodišče v Solunu obsojilo in contumaciam na 10 let ječe. Včeraj je policija aretirala Gojkovića. Govori se, da se najbrže obnovi solunski proces. (Ostane pač le govorica. Ured.)

MEDNARODNO TRGOVINSKO SODIŠČE.

Beograd, 14. febr. (Z) V Parizu se je ustanovilo mednarodno trgovinsko sodišče, ki bo potom arbitraže reševalo trgovinske spore med trgovci vseh držav.

ANTANTA IN MEMELSKO VPRAŠANJE.

Pariz, 14. febr. (K) Veleposlaniška konferenca je v splošnem določila statut za memelsko ozemlje. Pristanišče se podredi suverenosti Litvanije, toda s pogojem, da mu sosednjim državam gotove garancije, zlasti olajšave glede tranzitnega broderskega prometa. Ako se ti pogoji sprejmejo, bo medzavezniška komisija ustavila svoje poslovanje in razširjenje suverenosti Litvanije na ozemlje Memla de jure priznala. To se sklene, kakor hitro pride ugoden odgovor iz Kovna.

ITALIJANSKI FAŠIZEM IN PROSTOZIDARSTVO.

Rim, 14. febr. (Izv.) Sinoči se je nadaljevalo zasedanje velikega fašistovskega sveta pod predsedstvom min. predsednika Mussolinija. Na dnevnem redu je bila razprava o fašizmu in prostozidarstvu. Razprava je trajala nad tri ure. Končno je bila skoraj enoglasno sprejeta resolucija, v kateri se ugotavlja nasprotje med fašistovskim in prostozidarskim programom ter se pozivljajo fašisti, ki so obenem člani prostozidarskih lož, naj se odločijo ali za eno ali za drugo organizacijo, ker fašizem ne priznava nad seboj nobene druge oblasti.

ODKRITO SKLADIŠČE MUNICIJE.

Milan, 14. febr. (Izv.) Policijska oblast je našla v neki tukajšnji kleti dvanajst zabojev, ročnih granat najrazličnejših oblik, pet zabojev smodnika, dvesto metrov bodičaste žice, petdeset pušk, osemdeset artiljerijskih nabojev in mnogo druge municije. Na podlagi tega odkritja je bilo aretiranih nad 40 komunistov.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

V Ljubljani:
Drama: »Čudež sv. Antona« in »Crna dama iz sonetov«. Red E.
Opera: »Vrag in Katra«. Izven.
Kino Matica: »Sen«.
Kino Tivoli: »Apaš Julot«.
Kino Ideal: »Horoga«. II. del.
V Mariboru:
Narodno gledališče: Zaprt.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:
Tekoči teden: lekarna Bohine na Rimski cesti in Leustek na Resljevi cesti št. 1.

Zahtevajte v vseh javnih lokalih
JUTRANJE NOVOSTI

Emil Gaborian:

Akt štev. 113.

Roman.

(Nadaljevanje.)

To pot je udarec zasedel. Prosper je povedil oči pred pogledom preiskovalnega sodnika.

»Misli sem,« je jecjal, »hotel sem —«

»Hoteli ste skriti svojo ljubico.«

»Da, to je res, Vedel sem, da se zaračunajo človeku, ki je kakor jaz obtožen zločina, vse slabosti njegovega življenja kot strašne pregrehe.«

»To se pravi, Vi ste spoznali, da bi podala navzočnost ženske v Vašem stanovanju veliko obtežitev; to stoji, Vi živite z neko žensko —«

»Mlad sem, gospod —«

»Dosti; pravica lahko prezre mimoidoče zmote, takih razmerij proti javni morali, ki dajejo pohujšanje, ne more opravičiti. Mož, ki se sam tako malo spoštuje, da živi s padlim dekletom, je ne more povzdigniti do sebe, marveč se poniža do nje.«

»Gospod —«

»Mislim, da veste, kdo je ona ženska, kateri ste dovolili, da se je posluževala poštenega imena, katero je nosila Vaša mati?«

»Gospodična Gipsy je bila vzgojiteljica, ko sem jo spoznal; rojena je v Oportu in je prišla z neko portugalsko rodbino na Francosko.«

Preiskovalni sodnik je zmajal z rameni.

»Ona se niti ne piše Gipsy, niti ni Portugalka, niti ni bila kdaj vzgojiteljica.«

Prosper je hotel govoriti naprej, Patrigent pa mu je ukazal, da naj molči. Poiskal je iz aktov dotične pole iz velikega fascikla.

»Tu je; poslušajte: Palmira Chocareille, rojena v Parizu 1840, hči Jakoba Chocareille, uradnika pri pogrebem zavodu in Karoline Piedlend, njegove žene.«

Obdolženec se je nestrno zganil. Ni spoznal, kaj je bilo sodniku v tem trenutku toliko od tega, da mu dokaže, da policija vse zasledi.

»Palmira Chocareille,« je nadaljeval, »je prišla z dvanajstim letom k nekemu tovarnarju čevljev in je ostala tam do svojega šestnajstega leta. Potem eno celo leto ni o njej podatkov. S sedemindajst letom je vstopila kot dekla k zakonskima Dombas, trgovca s špecerijskim blagom v ulici Saint Denis, ter je ostala tam četrto leto. Prvo leto, ko je služila, torej 1857, je bila v osem službah. Leta 1858 se je naveličala tega dela ter vstopila kot prodajalka v trgovino prodajalca pahljač v Passagi Choiseul.«

Medtem ko je bral, je opazoval sodnik, kako so učinkovala ta razkritja na Prosperja.

»Koncem 1858,« je nadaljeval, »je vstopila mlada Chocareille v službo neke gospe Nunès ter potovala z njo v Lizbono. Kako dolgo se je mudila na Portugalskem in kaj je tam počela, o tem nimam poročil. Zagotovo pa vemo, da je bila leta 1861 zopet v Parizu in da je bila od seinskega sodišča obojena zaradi telesne poškodbe na tri mesece ječe. Iz Portugalske je prinesla s seboj ime Nina Gipsy.«

»Toda, jaz Vam zatrjujem,« je skušal Prosper ugovarjati.

»Vem, kaj hočete reči; stvar je manj romantična, kakor ona, ki jo je Vam povedala, zato pa je resnična. Ko je zapustila ječo, smo izgubili Palmiro Chocareille ali Nino Gipsy iz oči. Šest mesecev pozneje pa jo najdemo zopet, kar se je seznanila z nekim potnikom, z imenom Caldas, ki se je zagledal v njeno lepoto ter ji opremil stanovanje v bližini Bastille. Živela je z njim in se imenovala po njem tako dolgo, da ga je zapustila, da se preseli k Vam. — Ali ste kaj slišali o onem Caldasu?«

»Ne, nikdar.«

»Ta ubogi človek jo je ljubil tako, da bi bil skoraj znorel, ko je izvedel za njeno nezvestobo. Zdi se, da je bil to človek dejanja, ki je javno zagrozil, da zapeljevala njegove ljubice ubil. Toda zdi se, kakor vse kaže, da se je med tem sam usmrtil. To vsaj je dokazano, da je kmalu potem, ko ga je Chocareille zapustila, prodal svoje pohištvo in izginil. Vsi poskusi najti njegovo sled, so ostali brezuspešni.«

En trenutek se je preiskovalni sodnik prekinil, kakor da hoče dati Prosperju časa, da premisli, kar je slišal, potem pa je nadaljeval z rezkim naglasom:

»To je torej ženska, ki ste si jo izbrali za tovarišico, ona ženska, kateri na ljubo ste kradli.«

Tudi topot je bil gospod Patrigent, napeljan od napačnih Fanferlotovih poročil, na napačni sledi. Upal je, da bo izrazil Prosper svojo strast z vzklikom, a Prosperja ta razkritja niso ganila. Od vsega, kar mu je bil sodnik povedal, je obdržal samo ime ubogega potnika, ki naj bi se bil sam usmrtil.

»Vsaj to priznajte,« je silil gospod Patrigent, »da je ta ženska kriva Vaše usode.«

»Tega ne morem priznati,« je odgovoril Prosper, »ker temu ni tako.«

»Toda ona je bila vzrok Vaših največjih izdatkov. Vidite, tu je pobotnica, da ste samo meseca decembra plačali krojaču Van Klopnu: Dve promenadni obleki 900 frankov, družabno obleko 700 frankov, domino s čipkami 400 frankov.«

»Ta denar sem izdal iz lastnega nagiba in z mirno preudarnostjo.«

Preiskovalni sodnik je zmajal z ramo.

»Vi zanikate očitna dejstva. Ali hočete tudi trditi, da ste zaradi te ženske opustili dolgoletno navado zahajati zvečer v hišo svojega principala?«

»Da, jaz trdim, da tega nisem storil zaradi nje.«

»Zakaj pa ste naenkrat prenehali zahajati v hišo, in zakaj ste prenehali naenkrat truditi se za roko deklice, ki bi jo bili dobili za ženo, kakor mi je povedal gospod Fauvel in kakor ste sami pisali svojemu očetu?«

»Za to sem imel vzroke, ki jih ne morem navesti,« je odgovoril Prosper s tresočim se glasom. Sodnik si je oddahnil, vendar je našel slabotno točko v oklepu obdolženca.

»Ali je bila morda gospodična Madelajna vzrok, da ste izostali?«

Prosper je molčal očitno razburjen.

»Govorite,« je silil Patrigent, »da veste, ta okolnost je velikega pomena v obtožnici.«

»Ne morem govoriti, pa naj bo nevarnost za mene še tako velika, če molčim.«

»Spametujte se, sodišče ne pozna obzirnosti.«

Gospod Patrigent je umolknil ter čakal na odgovor. Odgovora ni dobil.

»Vi torej nečete govoriti? Dobro, nadaljujmo. Vi pravite, da ste izdali v enem letu 50.000 frankov. Obtožba govori doslej o 70.000 frankih, toda ostanimo pri Vaši vsoti. Ves Vaš kredit je izrabljen, ni Vam več mogoče nadaljevati dosedanjega življenja. Kaj ste hoteli storiti?«

»Nisem imel nobenih načrtov; mislil sem, da bo šlo kakor dolgo hoče, in potem —«

»In potem — posežem v blagajno, kaj ne?«

»Gospod,« je vzkliknil Prosper, »če bi bil kriv, ne bi stal tu. Vendar ne bi bil tako neumen, da bi se bil vrnil v urad, marveč bi bil pobegnil...«

Patrigent ni mogel utajiti zadovoljnega nasmeja.

»Vendar ste prišli z ugovorom, ki sem ga pričakoval,« je rekel. »Ravno s tem, da niste ušli, da ste ostali, da kljubujete viharju, ste dokazali svojo preudarnost. Nekaj procesov zadnjega časa je počulo nezveste blaginje, da je beg v inozemstvo slabo sredstvo. Železnica vozi hitro, brzovoz je še hitrejši. Belgija je malo oddaljena od tu. V Londonu najdemo francoskega tatu tekmo osemindajset ur. Niti v Ameriki ne najdemo varnega zavetja. Previdno in premišleno ste ostali tu in ste si rekli: Najbrže se mi bo posrečilo izmotati se iz te afere in v najslabšem slučaju najdem po ječi dveh do treh let vendar zopet premoženje. — Mislim, da so ljudje, ki bi žrtvovali za 350.000 frankov tudi pet let svojega življenja.«

»Če bi bil tako računal, kakor mislite, bi se ne bil zadovoljil s 350.000 franki, marveč bi bil počakal na drugo priliko in ukradel en milijon.«

»Ej!« je rekel Patrigent, »ni vedno mogoče čakati.«

Prosper je premišljeval in na obrvih se mu je videlo, kako se je trudil zbrati svoje misli. Končno je rekel:

»Nekaj nebitvenega sem pozabil v svoji zmedenosti, zdaj se spominjam in to bo morda služilo v mojo opravičbo.«

»Povejte.«

»Predno sem zapustil pisarno, sem počakal na slugo, ki je šel v banko po denar. Najbrže se prav spominjam, da sem zaprl bankovce v njegovi navzočnosti v blagajno. Lahko je mogoče, da je to opazil. Na vsak način sem odšel pred njim iz pisarne.«

»Dobro,« je rekel Patrigent, »zaslišal ga bom. Sedaj se boste vrnili v svojo celico, in če me hočete ubogati, premislite si dobro svoj položaj!«

Patrigent je svojega obdolženca zato tako nenadno odslavil, ker ga je novo dejstvo vznemirjalo. Izpoved sluge je bila velikega pomena. Kaj potem, če bi sluga trdil, da je videl, kako je blaginjak zaprl bankovce v blagajno in odšel? Ali je bilo nemogoče, da ga je bil Prosper prej podkupil?

Ko je obdolženec odšel, je vprašal sodnik pisarja:

»Povejte mi, ali ni ta sluga, o katerem govori obdolženec, oni Antonin, ki ni prišel na zaslišanje, marveč poslal zdravnika, ker ga je bolan?«

»Gotovo, gospod.«

»Kje stanuje?«

»Ni ga več doma,« je odgovoril pisar, »kakor mi je povedal Fanferlot, ki ga je rana nevarna, in ker mora ostati čez dan v postelji, se je dal prepeljati v bolnišnico Dubois.«

»Dobro! Potem ga bom še danes, in sicer takoj zaslišal. Vzemite s seboj, kar potrebujete in pokličite voz.«

Pot iz justične palače v bolnišnico v Duboisu je dolga, kočijaž gospoda Patrigenta, kateremu je bila obljubljena dobra napitnica, pa je pognal svoje kluse, da je dirjalo kakor najboljši konj.

Ali bo mogel Antonin odgovarjati? se je vpraševal Patrigent. Ravnatelj bolnišnice pa je preiskovalnega sodnika v tem oziru takoj pomiril.

Ubogi Antonin si je bil pri padcu zlomil koleno, sicer pa je bil pri polni zavesti.

»Če je tako, bi Vas prosil, da me popeljete k njemu. Zaslišati ga moram,« je rekel sodnik. »Če mogoče, pa naj bi nas naveden ne poslušal.«

»To je prav lahko, on leži v sobi s štirimi posteljami, pa je sam.«

»Dobro, pojdim.«

Ko je videl Antonin vstopiti preiskovalnega sodnika, kateremu je sledil suh mlad mož z usnjato ročno torbico, je v svoji življenjski izkušnji takoj spoznal za kaj gre.

»Tako,« je rekel, »gospod prihaja v zadevi Bertomy.«

»Tako je.«

Patrigent je obstal ob bolnikovi postelji, pisar Signault pa je sedel k majhni mizici.

Ko je bil sluga odgovoril na vsa navadna vprašanja in povedal, da je Antonin Poche, 40 let star, neoženjen, rojen v Cadanocu v Girondi, je vprašal sodnik:

»Dobro, prijatelji, ali mi morete dati tudi popolnoma gotovo pravilna pojasnila?«

»Brez skrbi, gospod.«

»Vi ste torej 27. februarja prinesli z banke onih 350.000 frankov, ki so bili ukradeni?«

»Da, jaz.«

»Kdaj ste se vrnili?«

»Precej pozno; imel sem opraviti še v Kreditnem društvu. Bilo je dobro 5. ura, ko sem se vrnil.«

»Ali se spominjate, kaj je storil gospod Bertomy, ko ste mu denar izročili? Ne prenažite se z odgovorom, spomnite se najprej prav natančno.«

»Počakajte... Najprej je bankovce preštel ter jih razdelil na štiri kupe, katere je položil v blagajno, potem je blagajno zaklenil, in potem... zdi se mi... da, popolnoma natančno se spominjam, potem je šel ven.«

Pri zadnjih besedah, ki jih je živahno izgovoril, je prekanil svojo nogo, ker ni mislil na svoje koleno in ker ga je zabolelo, je vzkliknil.

»Ali pa veste tudi prav za gotovo, da je bilo res tako, kakor pripovedujete?« je vprašal sodnik.

Zdelo se je, da je Patrigentovo svečano vprašanje slugo zmedlo.

»Gotovo,« je odgovoril očitno v negotovosti. »Dal bi svojo glavo, da je bilo tako, druge gotovosti pa nimam.«

Do jasne odgovora ga ni bilo moč spraviti. Prestrašil se je in se bal, da je že osumljen; malo je manjkalo, da bi bil vse preklical.

Vendar je bil dosežen gotov uspeh in ko sta odhajala, je rekel Patrigent pisarju:

»Resen slučaj! zelo resen slučaj!«

Šesto poglavje.

Hotel »Pri arhangelu«, kamor se je bila Nina Gipsy zatekla, je najboljši hotel na nabrežju Saint Mihiel. Kdor plača tam točno štirinajst dni naprej, temu tam dobro postrežejo.

Gospa Aleksandreta, svoj čas lepota, je bila sedaj močna, vedno nališana ženska, ki je pomagala svojim lepoti z umetnostjo; posebno je ljubila zlate verižice, ki so se blestele v številnih vrstah na njenih prsilih.

Njeno živahno oko in beli zobje so dajali njenemu obličju še vedno dober izraz, ki ga je pa žal kazil rdeč nos. Od vseh njenih nekdanjih strasti najrazličnejše vrste ji je bila ostala samo ena, rada je jedla in pila dobro, rada nad vse na svetu. Toda, če to trdimo, ni baš popolnoma resnično, oboževala je svojega moža in ravno ono uro, ko se je vračal gospod Patrigent iz bolnišnice, je bila nestrpna, ker njen mož ni prišel h kosilu. Ravno je hotela sesti k mizi, ko je natakak vzkliknil »Gospod prihaja!«

Čez prag je stopil Fanferlot.

Pred tremi leti je imel Fanferlot majhen urad za tajna poizvedovanja, gospa Aleksandreta je imela majhno trgovino z oblekami ter je bila prisiljena dati nadzirati nekaj sumljivih dolžnikov. Tako sta se seznanila. Ko sta se potem svečano poročila pred sodnikom in v cerkvi, se jima je zdelo, kakor da je njiju preteklost oprana.

Oni dan je opustil Fanferlot svoj poizvedovalni urad, gospa Aleksandreta pa je opustila svojo trgovino. Fanferlot je vstopil pri policiji, kjer so

ga že prej uporabljali in zložila sta svoje pribranke, da sta najela in opremila hotel »Pri arhangelu«. Imela sta srečo in sosedje so jih kolikor toliko spoštovali, ker ljudje niso poznali Fanferlotovega razmerja napram policiji.

»Kako pozno prihajaš, ljubi možiček,« je vzkliknila ter izpustila žlico, da burno objame svojega moža, ki je bil ves raztresen.

»Na smrt sem truden,« je rekel on; »ves dan sem igral z Evaristom, rodbinskim služabnikom pri gospodu Fauvelu, biljard in sem pustil, da je dobival, kadar je hotel, dasiravno niti najboljši enostavnih sunkov ne zna. Predvčerajšnjim sem ga spoznal in danes sem njegov najboljši prijatelj. Če hočem vstopiti pri bankirju na mesto Antonina kot služabnik v uradu, vem, da me bo Evariste podpiral.«

»Kaj, ti hočeš vstopiti kot sluga, ti?«

»Seveda! Če je treba, da dobim jasen vpogled v razmere v hiši Fauvel in spoznati osebe v tej hiši.«

»Ali ti oni sluga ni ničesar izdal?«

»Vsaj ničesar, kar bi mogel porabiti, dasiravno sem ga pritiskal na vse mogoče načine. Bankir je mož, da mu ga ni para; Evariste pravi, da ni na njem nobene slabosti, niti najmanjše napake. On ne kadi, ne pije, ne igra, nima metres, skratka svetnik! Fauvel je večkratni milijonar, živi pa meščansko in skopo kakor kak kramar; za tebeban je v svojo ženo, obožava svoje otroke, povablja pogosto prijatelje, sam pa hodi le malo na hiše.«

»Ali je njegova žena še mlada?«

»Kakih petdeset let bo stara.«

Gospa Aleksandreta je trenotek premišljala.

»Ali si se poučil o drugih članih rodbine?«

»Gotovo, eden izmed sinov, mlajši, je častnik, ne vem kje; ta za nas nima pomena. Starejši sin Lucien, ki živi pri starših, je videti kakor stari vzor vseh čednosti.«

»In žena in nečakinja, o kateri si govoril?«

»Evariste mi ni vedel o njih povedati ničesar.«

Gospa Aleksandreta je zmajala z ramo.

»Da nisi ničesar izvedel, je dokaz, da se ne da ničesar izvedeti. Sploh, veš kaj bi storila na tvojem mestu?«

»Kaj pa, govoril!«

»Vprašala bi Lecoqa za svet.«

Pri tem imenu se je Fanferlot zganil, kakor da bi mu bil kdo mimo ušesa ustrelil.

»To je res čedna misel! Ti bi torej hotela, da izgubim svoje mesto? Če bi Lecoq tudi le slutil kaj nameravam, bi bilo po meni!«

»Kdo pravi, da bi mu moral razodeti, svojo skrivnost; popolnoma brezbržno bi ga lahko vprašal, kaj on misli, potem si izbereš, kar se ti zdi dobro in seveda storiš končno, kakor se ti zdi prav.«

Policijski uradnik je premišljal, kar mu je rekla njegova žena.

»Morda imaš prav; in vendar tako preklicano premeten, kakor je Lecoq, bi utegnil uganiti kaj nameravam.«

»Premeten!...« je odgovorila gospa Aleksandreta zlovolino, »premeten — tako govorite vedno o njem! Vi ljudje od policijske prefekture ste mu šele pomagali do imena.«

»Ej,« je sklenil Fanferlot, »premisli si bom, kaj pa dela naša mala?«

»Mala,« je bila Nina Gipsy.

ZASTOPNIKA IN AKVIZITERJA

marljivo, solidnega in poštenega
išče

za Celje, Maribor, Ptuj, Kranj, Novomesto,
Kočevje, Zagreb, Osijek, Novi Sad, Subotica
Beograd, Skopje, Split:

Anončno in reklamno podjetje

Joso Zorman,

LJUBLJANA, Gledališka ul. 2. telef. 231.

Uprava „stenskih, reklamnih načrtov
mest in kopalšč kraljevine SHS.“

časopise, knjige, brošure,
tiskovine za urade, občine
kakor vsa druga v tiskarsko
stroko spadajoča dela
izvršuje po zmernih cenah
lično in točno

Zvezna tiskarna
in knjigarna

v Ljubljani, Wolfova ulica 1.

Urejena je tudi za tisk glasbenih del (sekirice, note).

I. JAX & SIN

LJUBLJANA

Gospodstvska cesta

pripravlja svoje bogato zalogo:

Pisalni stroji „ADLER“

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Vezna košesa

styria, Durkopp, Orožno

holo (Waffenrad).

Ceniki zastoni in franko.

„KORANIT“

zajamčeno pravi asbest-

škriji za kritje streh,

Ne premoči

Ne požrebi

Proti ognju in viharju

popolnoma sigurno.

Neomejeno trpežen.

Tehta na 1 m² = 12 kg.

Cenik in proračun pošlje

Fran Kočevar

Zirovnica (Mostje) Gor.

Ivan Zakotnik

LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 46.

Tel. 379 mestni tesarski mojster Tel. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

Oglasni zavod: J. ZORMAN-ovo

Telefon 231 - - Ljubljana, Gledališka ulica 2 - - Telefon 231

Tekoči račun pri Jadranski banki in Trgovski banki / / / Poštni čekovni račun št. 12.866 v Ljubljani / / /

anončno in reklamno podjetje

dobavlja oglase za vse tu- in inozemske časopise in revije / Izdaja serij „Stenski h reklamnih načrtov trgovsko-prome nih središč in kopalšč kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev“ / Svojim abonentom audi dalekosežen popust na podlagi originalnih oglasnih cenikov. / Zastopstvo dnevnika „Jugoslavenski Lloyd“ za Slovenijo / / /